

«Η μαρτυρία πίστεως γίνεται λειτουργία και διακονία...»

Ορθοδοξία / Κοινωνικά θέματα

Γεώργιος Κουννούσης, Δρ. Θεολογίας, Κοινωνιολόγος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=168533>]

Η αληθινή μετοχή στη ζωή και στα μυστήρια της Εκκλησίας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κατάκτηση των αρετών και των αξιών που πρεσβεύει ο ίδιος ο Τριαδικός Θεός. Σύμφωνα με την Πατερική διδασκαλία, ο δρόμος αυτός αποτελεί τη μαρτυρία της πίστεως, η οποία εξασφαλίζει την ορθή πορεία, την αποτελεσματικότητα, τη σωστή λειτουργία και προπαντός την ενότητα των πιστών στα πλαίσια της εκκλησιαστικής κοινότητας, αλλά και του κόσμου ολόκληρου[11]. «Με τον τρόπο αυτό η μαρτυρία γίνεται λειτουργία και διακονία και οικοδομεί την Εκκλησία. Δημιουργεί κοινωνία “έν Χριστώ” και “είς Χριστόν” με την ενεργό πάντοτε παρουσία του Αγίου Πνεύματος»[12]. Η μαρτυρία, επομένως, έχει θεωρητικό και πρακτικό χαρακτήρα, δηλαδή η μαρτυρία για να είναι αληθινή πρέπει πάντοτε να επαληθεύεται και να επιβεβαιώνεται από ανάλογα έργα[13]. Η πρακτική πλευρά της μαρτυρίας ταυτίζεται με τη διακονία, δηλαδή

την προσφορά υπηρεσιών προς τους πάσχοντες συνανθρώπους, καθώς και με την ανάληψη κοινωνικής ευθύνης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων[14]. Γι' αυτό και «η κοινωνική ευθύνη προϋποθέτει διανθρώπινες σχέσεις, εύρυνση της συνείδησης και διάθεση εξόδου από το ναρκισσιστικό ατομισμό»[15].

Συνεπώς, μέσα από την κοινή πίστη της Εκκλησίας, κατακτώνται από τους χριστιανούς οι αρετές, οι οποίες μεταδίδονται ως αξίες[16]. Από την άλλη, η απόκτηση των αρετών και παράλληλα η απομάκρυνση από τα πάθη κατορθώνεται μόνο με την προαίρεση του ανθρώπου, δηλαδή την έκφραση της ελευθερίας και του αυτεξουσίου του[17]. Έτσι, «η βίωση της δικαιοσύνης και κάθε άλλης αρετής δεν αποτελεί απλή παραδοχή ορισμένων κοινωνικών επιταγών για τη διασφάλιση της κοινωνικής ευρυθμίας, αλλά εσωτερική προσέγγιση του τρόπου εξαγιασμού και εξευγενισμού του ανθρώπινου προσώπου, πράγμα που αποτελεί προϋπόθεση για οποιεσδήποτε κοινωνικές ή πολιτιστικές πρωτοβουλίες»[18].

Η έννοια του προσώπου, σύμφωνα με τη σύνολη πατερική διδασκαλία, νοείται διαρκώς στην προοπτική των κοινωνικών σχέσεων, γιατί κινείται για να συναντήσει τον "άλλο" στο πρόσωπο του πλησίον και του Θεού. Η κίνηση αυτή αποκαλύπτει μέσα της την ύπαρξη κοινωνικού δυναμισμού. «Κοινωνικός δυναμισμός είναι μία πνευματική λειτουργία, που θεολογικά ανάγεται στο "κατ' εικόνα" και αποτελεί βασικό στοιχείο της ανθρώπινης προσωπικότητας. Είναι μία δυναμική κίνηση αγάπης και ελευθερίας που σπάζει το φράγμα του ατομικού

απομονωτισμού και οδηγεί τον άνθρωπο στη σφαίρα του διαλόγου, στη διάσταση του κοινωνικού. Είναι η κίνηση που σε οριζόντια διάσταση διαλόγου με τον πλησίον εκφράζει την κοινωνικότητα, ενώ σε κατακόρυφη διάσταση διαλόγου με τον Θεό αποκαλύπτει την πνευματικότητα»[19]. Συνεπώς, η έξοδος στην περιοχή του κοινωνικού δεν πρέπει να λειτουργεί μονοδιάστατα. Μια τέτοια έξοδος πρέπει να τροφοδοτείται από την κατακόρυφη αναφορά, η οποία θα δίνει τις αληθινές διαστάσεις και το αυθεντικό βίωμα και θα οδηγεί στη διακονία όλων των ανθρώπων, είτε είναι εντός της Εκκλησίας είτε εκτός[20].

Η σωστή μαρτυρία των χριστιανών έξω στην κοινωνία θα πρέπει, επομένως, να ανταποκρίνεται στην αλήθεια του Ευαγγελίου. Ο Γρηγόριος Νύσσης βλέποντας ότι οι πράξεις των συμπολιτών του δεν ανταποκρίνονταν προς τη χριστιανική πίστη αναγκάζεται να συγγράψει ένα βιβλίο για να τους υπενθυμίσει ότι είναι ανάγκη να επιβεβαιώνεται συνεχώς η ταυτότητά τους ως χριστιανών με τις πράξεις τους, γιατί αλλιώς θα αποδεικνύεται η ονομασία τους ψευδώνυμη. Καταλήγοντας ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης, διαβεβαιώνει ότι: «αν κάποιος ψάξει και βρει τον αληθινό σκοπό του Χριστιανισμού, τότε δεν θα θέλει να είναι μόνο ό,τι δηλώνει το όνομα αυτό, αλλά θα το εφαρμόζει και στην πράξη»[21]. Οι Χριστιανοί, συνεπώς, θα πρέπει να δρουν στον κόσμο τούτο, ως η “μικρά ζύμη” όπου “όλον τό φύραμα ζημοῖ”, σύμφωνα και με τη διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου[22].

Κοινωνικό, επομένως, το μήνυμα του ευαγγελίου και του χριστιανισμού γενικότερα: ο δρόμος προς το Χριστό και την αγιότητα περνά μέσα από την υπηρεσία του πάσχοντα συνανθρώπου, μέσα από την ευθύνη για το διπλανό ή καλύτερα για τον άγνωστο που θα γίνει πλησίον, μέσα από το γενικότερο ενδιαφέρον για την κοινωνία και την καθημερινότητα, γιατί σκοπός της Εκκλησίας και των μελών της είναι η αΐδια μεταμόρφωση του κόσμου τούτου σε ερχόμενη Βασιλεία των ουρανών.

Δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό Άγιος Σπυρίδων 2, έτος Γ΄ (Απρίλιος-Ιούνιος 2015), σελ. 21-26.

[11] Γεώργιου Κουννούσιη, *Άνθρωπος και Κοινωνία στο έργο του Γρηγορίου Νύσσης, (Διδακτορική Διατριβή), Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 75-94.*

[12] Ιωάννη Γαλάνη, «Μαρτυρία και διακονία στη σκέψη και τη ζωή των Πατέρων», στο: *Βιβλικές ερμηνευτικές και θεολογικές μελέτες, Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 244.*

[13] Γρηγορίου Νύσσης, Κατ' Εὐνομίου, Λόγος Α΄, PG 45, 296B: «Τοῦτον γάρ ἐστι λόγῳ τε τά καλά διηγήσασθαι καί ἔργῳ δεῖξαι τήν μαρτυρίαν τῶν λόγων καί ἀμφοτέρω δι' ἀλλήλων πιστώσασθαι, τήν τε μνήμην ἀπό τῶν φαινομένων καί τά πράγματα διά τῶν λεγομένων». Πρβλ. Μ. Βασιλείου, Ἑρμηνεία εἰς τόν προφήτην Ἡσαΐαν, PG 30, 552B: «Μή πρόσεχε τῷ πλήθει τῶν ὀνομαζομένων θεοσεβῶν· ἐπεὶ πολλοίς τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὀλίγοις δέ ἡ τῶν ἔργων μαρτυρία βεβαιοῖ τήν προσηγορίαν».

[14] Ο Χρ. Τσιρώνης προτείνει ὅπως ὁ ὅρος “ελεημοσύνη” αντικατασταθεῖ στη σύγχρονη

εποχή από τον όρο "διακονία", περισσότερα βλ. «Διακονία: από τις πρώτες χριστιανικές κοινότητες ως το Βυζάντιο», στο: Ιστορία της Ορθοδοξίας, Από την εδραίωση μέχρι τη διαίρεση (313-1054 μ.Χ.), τ. 2ος, ROAD, χ.χ., σελ. 564-601.

[15] π. Βασίλειου Καλλιακμάνη, Εθελοντισμός και κοινωνική ευθύνη, Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 85.

[16] Γρηγορίου Νύσσης, Εἰς τόν Ἐκκλησιαστήν 8, PG 44, 741B-744B.

[17] Γρηγορίου Νύσσης, Περί τί τό χριστιανῶν ὄνομα ἢ ἐπάγγελμα, PG 46, 248C.

[18] Βασίλειου Γιούλτση, «Η ειρήνη και η δικαιοσύνη ως αρετές-αξίες», στο: Αξίες και Πολιτισμός. Αφιέρωμα στον καθηγητή Ευάγγελο Θεοδώρου, Τήνος, Αθήνα 1991, σελ. 86.

[19] Βασίλειου Γιούλτση, Η "άλλη" θέαση του κοινωνικού, Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 97-98.

[20] Βασίλειου Γιούλτση, Η "άλλη" θέαση του κοινωνικού, ό.π., σελ. 111.

[21] Γρηγορίου Νύσσης, Περί τί τό χριστιανῶν ὄνομα ἢ ἐπάγγελμα, PG 46, 240C' Του ιδίου, Περί τελειότητος, PG 46, 252B.

[22] Α' Κορ. 5, 6-7' Γαλ. 5,9.

<http://bit.ly/2vn78iB>